HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

רבינא אמר לא קשיא הא לכתחילה הא דיעבד ומנא תימרא דשאני בין לכתחלה בין לדיעבד דתנן לא תתייחד אשה עמהם מפני שחשודין על העריות ורמינהו [א]האשה שנחבשה בידי עובדי כוכבים ע"י ממון מותרת לבעלה ע"י נפשות אסורה לבעלה אלא לאו ש"מ שאני לן בין לכתחלה לדיעבד ממאי דלמא לעולם אימא לך אפילו דיעבד נמי לא והכא היינו טעמא דמתיירא משום הפסד ממונו תדע דקתני סיפא ע"י נפשות אסורה לבעלה [ב]ותו לא מידי רבי פדת אמר לא קשיא הא רבי אליעזר הא רבנן [ג]דתנן גבי פרת חטאת ר' אליעזר אומר אינה נקחת מן העובדי כוכבים וחכמים [ד]מתירין מאי לאו בהא קמיפלגי דר"א סבר חיישינן לרביעה ורבנן סברי [ה]לא חיישינן לרביעה ממאי דלמא דכ"ע לא חיישינן לרביעה והכא היינו טעמא דרבי אליעזר כדרב יהודה אמר רב [ו]דאמר רב יהודה אמר רב [ז]הניח עליהן עודה של שקין פסלה ובעגלה עד שתמשוך בה מר סבר חיישינן ומר סבר לא חיישינן לא ס"ד משום ניחא פורתא לא מפסיד טובא ה"נ לימא משום הנאה פורתא לא מפסיד טובא התם יצרו תוקפו ודלמא דכולי עלמא לא חיישינן לרביעה והכא היינו טעמא דר"א כדתני שילא דתני שילא מ"ט דר' אליעזר [1]דבר אל בני ישראל ויקחו אליך בני ישראל יקחו ואין העובדי כוכבים יקחו לא סלקא דעתך דקתני סיפא [ח]וכן היה רבי אליעזר פוסל בכל הקרבנות כולן ואי סלקא דעתך כדתני שילא בשלמא פרה כתיב בה קיחה אלא כולהו קרבנות קיחה כתיב בהו ודלמא עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר אלא

רבינא אמר הא לכתחילה הא דיעבד. לכאורה משמע דרבינא דהכא ורבי פדת דנסמוך לית להו ההוא שנויא דלעיל דלאדם חס על בהמתו כו' מדמהדרי אשנויא אחריינא ותימה מ"כ מה יתרלו משני המשניות ההיא דאין מעמידין וההיא דמקום שנהגו למכור מוכרין דלעיל בפ"ק (דף יד:) ואין לומר שיתרלו כשנוייא קמא דרב דלעיל במקום שהתירו למכור התירו ליחד דלא נחשדו מרביעה כיון דלא קס דאף רב הדר ביה משום טעמא דפרש"י וי"ל דודאי בין רבינא בין רבי פדת אית להו שנויא דעובד כוכבים חס על בהמתו לענין שלא יאסור למכור להם בשום מקום ואף במקום שנהגו שלא למכור נמי ליכא איסורא אלא מנהגא כדפרישית מיהו מיסתבר להו דלענין קרבן יש לנו להחמיר ולאסור אף במקום שמוכרין ולא לסמוך על אותו טעם דעובד כוכבים חס על בהמתו אי לאו טעמא דדיעבד לרבינא ולר' פדת דמוקי לה כרבנן דלא חיישינן לרביעה כלל וא"ת ור' יוחנן דמשני לקמן (דף כד:) גבול יש לה פחותה מבת שלש נעקרת בת שלש אינה נעקרת מה יתרץ מהאי דמקום שנהגו למכור מוכרין משמע כל בהמות אפילו יתרות על שלש ועוד דפחות מבת שלש נמי היה לו לאסור שמא תשהה אצלו עד שתהיה בת ג' וירבענה וי"ל דכן פירוש דבריו פחותה מבת ג' ודאי נעקרת ובת ג' רוב הפעמים אינה נעקרת אבל אינו ודאי כ"כ הילכך במקום שנהגו מוכרין אפילו בת שלש דעובד כוכבים חס לפי שאינו יודע בודאי ודוחק אלא תעקר ונענין קרבן מוקי ההוא לזוקחין בפחותה מבת ג' ולא מיבעיא במקום שמוכרין דשרי ליקח אלא אף במקום שנהגו שלא למכור זוקחין לקרבן דכיון דודאי נעקרת חייס עלה ולא רבעה ומה שנהגו שלא למכור משום חשש דרביעה לאחר שלש כדפרשינן אבל בת שלש אין זוקחין דאינה נעקרת

כ"כ בודאי ואיכא למיחס דלמא רבעה: **על** ידי ממון מותרת לבעלה. פ"ה דמיירי באשת ישראל וקשיא דא"כ היכי מוכח דשריא בדיעבד משום דאמרינן דודאי לא נבעלה דלמא לעולם אימא לך דנבעלה ומיהו להכי שריא משום דאשת ישראל שנבעלה באונס מותרת ואין לאוסרה [ט] משום דשמא נתרצית לו דודאי כיון דאינה נתפסת אנפשות לא מפחדה ולא מתרצית ליה לכך נראה לפרש דודאי מיירי באשת כהן דאף באונס אסורה והכא מותרת דאמרינן ודאי לא נבעלה וכן משמע בפרק שני דכתובות (דף כו: ושם) דפשיטא ליה לתלמודא דמתניתין מיירי באשת כהן דמייתי עלה בגמרא התם ההוא מעשה באשה אחת שהורהנה באשקלון ורחקוה בני משפחתה ואי באשת ישראל הוה ההוא עובדא מאי קאמר ורחקוה בני משפחתה לא הוה להו לרחק אלא לבעלה ועוד מתוך המשנה יש להוכיח דמיירי באשת כהן דקתני על ידי ממון מותרת לבעלה טעמא דע"י ממון דמרתת אהפסד ממונו הא שלא על ידי ממון אסורה ואף על פי שאין לתלות (ד) נתרצית כיון שאינו ע"י נפשות ואי באשת ישראל אמאי אסורה אלא ודאי באשת כהן והא דנקט מותרת לבעלה ולא נקט מותרת לכהונה משום סיפא נקט דע"י נפשות אסורה לבעלה והתם אף באשת ישראל אסורה לבעלה דאיכא למימר משום פחד נפשות נתרצית לו וא"ת מאי ס"ד דרבינא דבעי לאוכוחי היתר דיעבד מהכא הא ודאי דמשום הפסד ממונו הוא וי"ל דסבר רבינא דכיון דנתבשה שהיא מסורה בידו היה לו לאסור באשת כהן ולמיחס מיהא לבעילת אונס ואע"ג דאיכא הפסד ממון ומדאמרינן הכא דיעבד ה"ה אף היכא דליכא הפסד ממון ותלמודא דחי דלית ליה הך סברא אלא אית ליה הפסד ממונו אאי: **תדע** דקתני **סיפא ע"י נפשות אסורה לבעלה.** תימה מאי קאמר תדע דלמא אאי ע"י נפשות דאיכא למימר מחמת פחד נתרצית לו ותבעתו אבל שלא ע"י נפשות אסורה ואף היכא דליכא הפסד ממון וי"ל דודאי שלא ע"י ממון אסורה דאי ס"ד מותרת אמאי נקט רישא הפסד ממון ליתני שלא ע"י נפשות מותרת אלא ודאי הפסד ממון דוקא נקט וסיפא דקתני ע"י נפשות ה"ה שלא ע"י נפשות אסורה לכהן דבה איירי אלא בא להשמיענו דאף לישראל אסורה דאיכא למימר מחמת פחד נתרצית לו: **ותו לא מידי.** פי' דודאי הפסד ממון שאני אבל יחוד בעלמא אימא דאסור אף בדיעבד תימה אם כן לא הנחת בת לאברהם אצינו אשת כהן יושבת תחת בעלה דא"א שלא תתיחד עם שום עובד כוכבים שעה אחת וכיון דליכא הפסד ממון חיישינן וי"ל דאין זה אלא דחוי בעלמא כלומר מהכא לא תוכיח ומכל מקום בדברי רבינא אמת הן ועי"ל דאפילו לפי המסקנא אין לאסור יחוד מועט דדוקא נחבשה שאני לפי שהיא מסורה בידו כעין בהמה דהכא דבידו לרבעה אבל היכא שאינה תחת ידו של עובד כוכבים כלל ויכולה לנעוק ויהיה לה מושיע ודאי העובד כוכבים מרתת ואין לאוסרה על אותו יחוד וכן עיקר ובירושלמי דחי דאין דמיון אשה שאני אשה שדרכה לנוח ואפילו חרשת דרכה לרמז: **התם** יצרו תקפו. תימה לעיל דאמר רב עובד כוכבים חס על בהמתו ורבי פדת נמי אית ליה דהוה שנוייא כדפרי' ניחא דדמיה יקריס ע"ל שאני הכא כיון דדמיה יקריס עומדת למכור לישראל וכיון שהוא ודאי מוכר הפרה וסבור הוא להעלים ואינו חושש כיון שילרו תקפו:

ס"מ

מסורת הש"ס

א) כתובות כו., ב) [סוכה לו: וש"נ], ג) פרה פ"ב מ"ל, ד) פוטה מו., ה) [פרה פ"ב מ"ל ע"ש], ו) [במדבר יטן], ז) [כל זה שייך לעיל בד"ה עודה],

תורה אור השלם

1. זאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל: במדבר יט ב

גליון הש"ס

תוס' ד"ה על וכו' משום דשמא נתרצית לו. עי' לקמן דף כה ע"ב תוס' ד"ה אינה:

הגהות הב"ח

(ח) רש"י ד"ה רבינא וכו' ולכבר רבעה לא חיישינן: (ג) ד"ה ותו לא מידי אין להקשות על דבר זה דודאי טעמא ע"י ממון מותר משום דחיישינן עובד כוכבים להפסד ממונו: **פרש חטאת.** פרה אדומה: ה"ג **ממאי דלמא כולי עלמא לא חיישי לרביעה וטעמא דר"א כו':** עודה **של שקין.** שקין הרבה ריקנין קשורין ביחד: **פסלה.** דכתיב[1] אשר לא עלה עליה בהעלאה בעלמא: **ובעגלה.** עגלה ערופה אינה נפסלת בהעלאת עול: **עד שתמשוך בו.** דכתיב בעגלה (דברים כא) אשר לא משכה בעול. [1] (לישנא אחרינא עודה עץ שטווין בו שקין): (ג) **לא ס"ד.** דטעמא דר"א משום עודה: **דמשום הנאה פורתא.** להקל מעליו משוי מעט: **לא מפסיד טובא.** דמיס יקריס של פרה אדומה אלא ודאי טעמא משום רביעה הוא: **יקחו.** ימכרו קרי ביה ויקיחו: אלא

מוסף רש"י

ע"י ממון מותרת לבעלה. דמרתתי להפסיד ממונו ואינן מפקירין אותה (כתובות כו:). ע"י נפשות. שהיתה נידונת למות, אסורה לבעלה. דהומיל ונוהגין בה הפקר חושדין שמא נתרצתה באחד מהן (שם). ותו לא מידי. אין לדון אחר דבר זה (שוכה לו:) אין להשיב על כך (יבמות לט. וקדושין כא:) מו ליכא לאקשויי מידי (ערובין קג:) ליכא לשנויי מידי (סנהדרין סב.) אין להקניט בדבר זה (שם סז:). הניח עליהן. על פרה (סוטה מז. ושם: עליה). עודה של שקין. אגודה של שקין (שם). פסלה. ואע"ג דלאו עול הוא ובעגלה לחודיה מיפסלא כדכתיב בפרה במלאכת עול המורה בה אשר לא עלה, בעגלה לחודה ואפילו שלא משכה (שם). ובעגלה עד שתמשוך. שמטלטל המשא מעט, דבעגלה כתיב אשר לא משכה (שם).

עין משפט
נר מצוה

ט א מיי' פי"ט מהל' איסורי ביאה הל' ל סמג לאוין רכא טוש"ע אה"ע סי' ז סעיף יא:
י ב ג ד מיי' פי"ל מהל' פרה אדומה הלכה ז סמג לאוין שטו:

רבינו חננאל

ופריך רבינא לא קשיא מתני' לכתחילה אין מעמידין הא דאי עבד והעמיד לוקחין ואין חרששין דלמא רבעה מדתנן לא תתיחד אשה עמהן מפני שחשודין על העריות. ותנינן האשה שנחבשה על ידי ממון מותרת לבעלה מאי לאו לכתחילה לא תתיחד ואם נתיחדה דיעבד אין חרששין לה. ודחינן לה שאני הכא דמתיירא לבוא עליה משום הפסד ממונו. תדע שהוא כך דקתני סיפא נחבשה על ידי נפשות אסורה לבעלה כיון דאין לו ממון עליה ודאי בא עליה. ר' פדת משני מתני' ר' אליעזר היא דאסר והא דתני לוקחין רבנן דשרו. דתנן בפרה בפ' שני גבי פרת חטאת ר' אליעזר אומר אינה ניקחת מן העובדי כוכבים וחכמים מכשיריין. ודחינן ודילמא ר' אליעזר ורבנן לאו משום דחיישי לרביעה אלא דכ"ע לא חיישי לרביעה דיעבד כרבינא ואין חשודין בפרה אלא משום מלאכה כדרב דאמר הניח עליה בפרה אדומה עודה של שקאין פסולה. פי' עודה חבק מצוייר ו) של עדיים שאוגדין אותה בבהמה ודומה לעול שפוסל את הפרה. ר' אליעזר חייש ורבנן לא חיישי (ובעגלה) [ובפרה] כתיב אשר לא עלה עליה עול משעה שהעלה עליה פסלה. ובעגלה כתיב אשר משכה בעול. ואמרינן בפרה מאי טעמייהו דרבנן דלא חיישי משום עודה של שקאין. דמשום ניחא פורתא לא מפסיד טובא. דאמר דלמא מרגשי ישראל ולא זבני לה הכא נמי בשאר בהמות נימא משום הנאת רביעה לא מפסיד טובא ואפילו לכתחלה ליכשרו. ודחינן גבי רביעה יצרו תקפו. והדרינן לטעמא אחריתי ודלמא כולי עלמא לא חיישי לרביעה כלל. ב)ור' אליעזר בר שילא דתני מאי טעמא דר' אליעזר דכתיב דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה מישראל יקחו ולא מן העובדי כוכבים. ודחינן לא ס"ד דתנינן וכן היה ר' אליעזר פוסל בכל הקרבנות. וכי כל קרבנות מי כתיבא בהו קיחה. ודלמא לא פליגי רבנן על ר' אליעזר

ו) עי' בעיון ערך עד התשיעי מש"כ בשם הגאונים ז"ל בפירוש עודה ע"ש.

ב) נראה לפ"ל ונעמא דר"א דתני שילא דתני מיולא מ"ט דר"א וכו'.